

Lluís PRATS

Estimat monstre

Barcelona: La Galera, 2020, amb il·lustracions de Laia Pàmpol, 191 p.

Amistats que salven

Lluís Prats (Terrassa, 1966) és un escriptor polifacètic que ha publicat tant assaig (històric i educatiu), fonamentalment en castellà, com novel·la per a adults i, sobretot, per a infants i joves. L'any 2014, va guanyar el premi Josep M. Folch i Torres amb l'obra *Hachiko: el gos que esperava* (La Galera, 2015), que ben aviat es va convertir en un *best-seller* internacional (Premi White Ravens 2015 i Strega – Fira de Bolonya 2018, per exemple). Des d'aleshores, no ha parat de publicar novel·les per a infants i joves: una dotzena llarga amb premis com el Guillem Cifre de Colonya o el Ramon Muntaner. L'any 2019, va tornar a guanyar el premi Josep M. Folch i Torres amb *Estimat monstre*, una novel·la iniciàtica, plena d'encerts estilístics i didàctics i amb una història tendra i colpidora alhora que enganxarà els lectors a partir de deu anys. La podríem resumir com un cant a l'amistat entre dos éssers d'allò més diferents, marginats, solitaris, maltractats per la vida, o potser fora millor dir per la genètica, i pels companys d'escola, principalment pels qui els fan la vida impossible, però també pels qui, davant de l'assetjament escolar, miren cap a una altra banda. El protagonista és l'Abel, un nen que fa cinquè de Primària i que ell mateix es veu així, ja que n'és el narrador: «En aquella època jo havia crescut poc. M'entrebancava parlant i no era hàbil per als jocs. No era el que es diu un noi popular, i el meu petit món es reduïa a l'escola, la meua afició per *Star Wars* i una malaltissa curiositat pels núvols i qualsevol tipus de fenòmens atmosfèrics» (p. 19). El coprotagonista és el Gabriel, un gegant bonifaci, que fa vint-i-cinc anys ben bons que no surt de casa seva a causa de la malaltia que pateix, l'acromegàlia, i que es convertirà, per una casualitat molt ben trobada i ben resolta, en l'únic amic de l'Abel, a qui ajudarà en els deures, en la superació del quequeig que tant el martiritza i, sobretot, a qui donarà seguretat per encarar el futur i deixar enrere la infantesa. Els complementen un grupet de personatges secundaris d'aquells que acompanyen, arrodoneixen i acaben de fer més versemblants els protagonistes: en primer lloc, els pares, tant de l'Abel com del Gabriel, sempre discrets, sempre al costat dels fills per obrir-los camins, no per fer-los-els o per

imposar-los-els; després, els abusadors, aquells infants que necessiten maltractar els dèbils, els diferents, perquè ells també han estat o són maltractats: casualment, una més de les casualitats poètiques de l'obra, els pares dels assetjadors de l'Abel ja havien estat assetjadors del Gabriel; i, sobretot, l'Olga, la companya de curs decidida i segura d'ella mateixa, única amiga de l'Abel, que acabarà sent-ne la xicota (p. 185). També podríem considerar personatges secundaris uns éssers una mica especials que gosaria dir que tenen la funció principal d'introduir una espurna de tendresa i d'humor en les escenes més dures. Em refereixo a la cadenera Lluna, que el Gabriel va recollir de petit caiguda d'un niu i que esdevé la seva companyia principal, i als personatges de pel·lícula (Maurice Tillet, Shreck, André *el Gegant...*), els pòsters dels quals guarneixen una de les parets de l'habitació del Gabriel i que sovint sembla que cobrin vida als ulls de l'Abel.

Aquesta història d'amistat i de superació, com he apuntat, és plena d'encerts estilístics, que fan que la puguem considerar una obra literària, i d'encerts didàctics, sense caure en cap mena d'adoctrinament, la qual cosa la fa molt adient com a lectura escolar. D'encerts estilístics n'hi ha nombrosos, però em limitaré als tres o quatre que m'han semblat més importants. En primer lloc, la tria del narrador, un narrador personatge, també anomenat homodiegètic, en primera persona i, doncs, subjectiu. L'autor té l'encert, però, de fer-li narrar els fets, que temporalment tenen la durada d'un curs aproximadament, des del futur, quan l'Abel ja s'ha llicenciat en Ciències Físiques i, doncs, ha pogut fer realitat el seu somni de ser «observador de núvols». Aquest fet aparentment tan simple ens fa més versemblant el registre i fins i tot algunes anàlisis i alguns comentaris del personatge narrador. En segon lloc, la utilització de leitmotifs generals, que recorren l'obra de cap a cap i que van estretament lligats als protagonistes: l'amor per la poesia, sobretot de la Joana Raspall, una de les passions del Gabriel, que finalment encomanarà a l'Abel, i la dèria per *Star Wars* de l'Abel, els personatges de la qual són companys, referents... i que ben aviat encomanarà al Gabriel. En tercer lloc, els recursos literaris presents a l'obra, mai gratuïts, sempre lligats als personatges, als seus gustos, estats d'ànim, coneixements... En podrien ser exemples tant les exageracions (p. 163, 186...), sempre poètiques, com les casualitats, també poètiques, com he apuntat (p. 149 per exemple), mai solucionadores de trames rocambolesques. I entre les figures retòriques principals m'agradaria destacar les comparacions, d'allò més encertades, sovint poètiques, com per exemple quan compara les pàgines del llibre de poesia que llegeix el Gabriel a «les ales d'un colom blanc» que tremolen (p. 35), comparació que reprèn quan el llibre ha estat destrossat pels abusadors: «Les cobertes li penjaven com les ales mortes d'un colom i ja no tenia pàgines» (p. 137); les metàfores, entre les quals destaca la dedicada a la poesia, que el Gabriel usa per explicar-la a l'Abel i que fa ben seva: «aquell calidoscopi de colors que escrivia i que havia de ser perfecte en el contingut i en la forma» (p. 122 i 180); i encara les personificacions, centrades, com he apuntat, en la cadenera i en els personatges dels pòsters: «L'Shreck, el Maurice Tillet i l'André *el Gegant* estaven morts de vergonya i miraven per on escapar-se dels pòsters. Els ullets

de la Lluna ens observaven esporuguits i l'ocell va amagar el cap sota l'ala.» (p. 140). En quart lloc, i últim, voldria destacar l'ús de referents literaris i cinematogràfics, molt presents en la novel·la i ben imbricats en la trama: Samuel Beckett (p. 44-45); William Goldman, autor de la novel·la *La princesa promesa* (1973), convertida en pel·lícula l'any 1987 (p. 46 i altres); Jonathan Swift (p. 48); Roald Dahl (p. 177); etc.; i, naturalment, Joana Raspall i *Star Wars*, que ja he comentat.

El didacticisme de la novel·la en bona part va lligat als referents cinematogràfics que he esmentat, ja que per a Lluís Prats, com deixa ben clar en una de les seves obres d'assaig, *Cine para educar: guía de más de 200 películas con valores* (2005), el cinema és una font transmissora de valors important. Però Prats va més enllà i sovint, en les converses o en les reflexions dels personatges, hi inclou frases breus, gairebé aforismes, que ens fan rumiar, que ens criden l'atenció sobre actituds, prejudicis, estereotips...: «La por porta a la ira, la ira porta a l'odi i l'odi al sofriment» (p. 94), «Les mares i les dones en general fan del món una cosa més bonica i habitable» (p. 111), «A vegades no cal sortir per viatjar molt lluny» (p. 123)...

Un premi Folch i Torres ben merescut, sense cap mena de dubte. Només hi hem de fer una objecció, per tenir en compte en properes edicions, perquè un llibre així es mereixia una edició més acurada: dolen lapsus i errors que un bon editor o un bon corrector d'estil haurien d'haver vist i solucionat. Només un parell o tres d'exemples: no pot ser que el protagonista, l'Abel, a la p. 67 tingui «deu anys acabats de fer» i que a la p. 71 en tingui onze, mentre en tots dos casos es narren fets esdevinguts el mes d'octubre; no pot ser que el Gabriel, tenint uns dits «gruixuts com botifarrons», que li impedeixen de fer manualitats (p. 60 i altres) arregli les dues figures de *Star Wars* destrossades pels assetjadors i ho faci «tan i tan bé [...] que no es veien les esquerdes i semblaven noves de trinca» (p. 72); no pot ser que el temps sigui tan imprecís que un regal com el del llibre *Manual del petit explorador* (p. 64), fet a l'inici de la relació, al mes d'octubre, quan l'Abel el faci servir, al mes d'abril, digui que l'hi «havia regalat setmanes enrere» (p. 128). I, ja per acabar, tampoc pot ser que unes il·lustracions tan aconseguides, tan treballades i tan interessants per als joves lectors, s'allunyin tant del text en nombroses ocasions, sobretot quan l'autor detalla espais, objectes... Només un parell d'exemples, tot i que n'hi ha més: «la neu que encatífava el carrer i que fèiem cruixir amb les botes» (p. 124) s'ha fos completament i ens mostra un carrer net com una patena a la il·lustració de la pàgina següent; les ulleres que el Gabriel, segons el text, s'ajusta per llegir el poema final (p. 186), no existeixen a la il·lustració que ho representa (p. 189)... Els joves lectors es mereixen més rigor, perquè solen ser bons observadors i exigents en les lectures que trien. I si són recomanacions escolars, els exigents solen ser els mestres.

Pere Martí i Bertran
Vilafranca del Penedès
pmarti62@xtec.cat